

የማህበራዊ ሚዲያ ውዝግብ (The social dilemma)

እንደሚታወቀው ከቅርብ ጊዜ ወዲህ የማህበራዊ ሚዲያ የማይጠቀም ሰው ማግኘት እስከማይቻል ድረስ በጣም በማህበረሰቡ ዘንድ ተንሰራፍቶ ይገኛል። በአሁኑ ጊዜ አቅርቦታቸው ተመሳሳይ የሆኑ ብዙ ልዩ ልዩ የማህበራዊ ሚዲያ አወታሮች ይገኛሉ፤ ተጠቃሚዎቻቸውም በቢልዮን የሚቆጠሩ ናቸው። ከእነዚህም ውስጥ አብዛኛዎቹ በአፍላ እድሜ የሚገኙ ወጣቶች ቢሆኑም፤ ጎልማሳና በእድሜያቸው ተለቅ የሚሉትም ከዚህ የማህበራዊ ሚዲያ መረብ ነጻ አይደሉም።

ማህበራዊ ሚዲያዎችን መጠቀም በጣም ጥሩ ጥቅሞች እንዳሉት ሁሉ፤ በዚያው ልክ ደግሞ በማህበረሰቡ ዘንድ ይሄ ነው ማይባል ትልቅ ተፅዕኖ ማሳደሩ አልቀረም። ከጥቅሞቹ መካከልም፡- የተጠፋፋ ሰዎች መገናኘት መቻል፤ የተለያዩ አለም አቀፍ የስራ ግንኙነት መፍጠር ማስቻሉ፤ በተወሰነ መልኩም መዝናኛ መሆኑ እና የመሳሰሉት ናቸው።

ከሚነሱት ችግሮች መካከል የተወሰኑትን እንመልከት፡-

1. በማህበረሰቡ ውስጥ ያለውን የእርስ በእርስ ግንኙነት አደፍርሶአል፡- ይህም ሲባል በፊት የነበረው በአካል የመገናኘት፣ የመጫወት፣ የማወራት ሁኔታ እየጠፋ እና ሰዎች ሁሉ ወደ ግለሻነት እያዘነበሉ ያሉበት ዘመን ይመስላል፤ ለዚህም ዋናው ምክንያቱ ማህበራዊ ሚዲያ እንደሆነ ሳይታለም የተፈታ ነው። አንድ የምዕራቡ አለም ጋዜጠኛ እንዳለው “the social media makes us unsocial” ነው።
2. ሱስኛ የደረጋል፡- የተለያዩ ዕቃዎችን መጠቀም ሱስኛ እንደሚያደረግ እና ያለ እነሱ መኖር እስከማንችል ድረስ በቁጥጥር ስር እንደሚያወሉን የታወቀ ነው፤ ስለ ሱስኛነት ያጡ የህክምና ባለሙያዎች እንደሚሉት ማንኛውም ሰው በስርአቱ እንዲፈጽም የሚያደርገውን ዶፓሚን (dopamine) የሚባል ሆርሞን ያመነጫል፤ አንድ ሱስኛ የሆነ ሰው ግን ይሄንን ዶፓሚን ያለ ሚወስደው ዕፅ ሊያመነጭ ባለመቻሉ በሱሱ ላይ በጣም ጠገኛ ይሆናል። በቅርብ ጊዜ የተደረጉ ጥናቶች አንደሚያሳዩት ማህበራዊ ሚዲያም ሱስኛ እንደሚያደርገው ከዶፓሚን ጋር እንደሚገናኝ ተደርሶበታል።
3. ደብርት(depression) ውስጥ ይከታል፡- ቀደም ሲል እንደተገለጸው ማህበራዊ ሚዲያ ተጠቃሚነት ወደ ግለሻነት ይወስዳል፤ ይህም ብዙ ጊዜ ለብቻ ወደ ማሳለፍ እና ራስን ከማህበረሰቡ ወደ ማግለል፣ ለራስ ትክክልኛ ያልሆነ ግምት ወደ መስጠት እና ወደ ደብርት ይወስደናል፤ በጥናት እንደተረጋገጠውም ማህበራዊ ሚዲያ ተጠቃሚዎች ከማይጠቀሙቱ ይልቅ ለደብርት ተጋላጭ እንደሆኑ ይገልጻል።
4. የጊዜ ብክነት፡- ማህበራዊ ሚዲያዎች የተሰሩት በተቻላቸው አቅም የኛን ትኩረት በመሳብ እነሱ ላይ ብዙ ጊዜያችንን እንድናሳልፍ ነው ይህንም የሚያደርጉት እኛን በማጥናት ደስ የሚሉንን ነገሮች በማቀረብ ነው። በነጻ(በትንሽ ብር) ስለምንጠቀም የማንጎዳ ይመስለናል ነገር ግን ጊዜያችንን ያለ ማቁዋረጥ እየበላው ነው፤ የሚገርመው ደግሞ እየተጎዳን እንደሆነ እንኩዋን እንዳናስተውል ማድረግ ነው።
5. ትኩረት ማጣት፡- እነዚህ የማህበራዊ ሚዲያዎች ከሚያደርጉት ነገር አንዱ ሃሳባችንን መበታተን ነው፤ የተለያዩ ማስታወቂያዎች በየጊዜው ይገቡልናል፤ ይህም ትኩረታችን አንድ ነገር ላይ እንዳይሆን በማድረግ ምርታማነታችንን ይቀንሳል።

በእነዚህ እና በመሳሰሉት ብዙ ምክንያቶች በብዙ ዘርፍ የሚገኙ ባለሙያዎች ከእነዚህ ሚዲያዎች እንድንጠበቅ ይነግሩናል። አንዳንዶቹ እንደዚህም በ facebook , youtube, twitter, instagram እና በመሳሰሉት ትላልቅ ድርጅቶች ውስጥ ይሰሩ የነበሩ ናቸው፤ ከእነዚህ ግዙፍ ድርጅቶች ጀርባ የሰውን ባህሪ የሚያጠኑ “behavioural

scientists” ያሉበት ሲሆን እነዚህ ባለሙያዎች እንዴት አድርገው የሰውን ትኩረት መወሰድ እና ለራሳቸው ጥቅም ማዋል እንደሚችሉ በማጥናት ሰውን ሱሰኛ ለማድረግ ትልቅ ስራ ይሰራሉ።

በአጠቃላይ የማህበራዊ ሚዲያ ሱሰኝነት በምዕራቡ አለምም ሆነ በሃገራችን ከህጻን እስከ አዋቂ ድረስ በሁሉም ዘንድ እየተስፋፋ ፤ በማህበረሰቡ ላይም ትልቅ ተፅዕኖ እያሳደረ ይገኛል። ከሁሉ የሚከፋው ደግሞ በወጣቱ ላይ እየደረሰ ያለው የሳይኮሎጂ ችግር ነው፤ ስለዚህም ሁሉም የሚመለከተው አካል የቻለውን በማድረግ ከዚህ ሳይታወቅ ማህበረሰቡን ከዉስጥ እየበላ ካለ ነቀዝ መታደግ ይገባል።